

Ομιλία :

ΓΟΝΕΙΚΟΤΗΤΑ ΣΕ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΑ ΖΕΥΓΑΡΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗ ΑΜΦΙΦΥΛΙΑ

Δέσποινα Ναζίρη

Οι νέες τεχνικές Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής (ΙΥΑ) καθώς και η εξέλιξη των ηθών έχουν συμβάλει στην ανάδυση νέων μορφών γονεϊκότητας μεταξύ των οποίων εκείνης των ομοφυλόφιλων γυναικών και ανδρών που διεκδικούν ένα «δικαίωμα σε παιδί», και έχουν οδηγήσει σε μια διάσπαση των βιολογικών, ψυχολογικών, νομικών και κοινωνικών διαστάσεων που συνθέτουν την πατρική και της μητρική λειτουργία. Έχουν προκαλέσει έτσι μια ολόκληρη σειρά διερωτήσεων σχετικά με το ψυχοσεξουαλικό γίνεσθαι τόσο των ενήλικων ομοφυλόφιλων που επιλέγουν να επενδύσουν στη δημιουργία οικογένειας που συνεπάγεται απαραίτητα την παρέμβαση ενός τρίτου όσο και των παιδιών που θα μεγαλώσουν μέσα σε έναν ιδιαίτερο, σε φαντασιακό επίπεδο, οικογενειακό αστερισμό. Αυτές οι διερωτήσεις που συνιστούν μια πολύ σημαντική πρόκληση για τους σημερινούς ψυχαναλυτές, αναπτύσσονται κατά πρώτο λόγο γύρω από μια προβληματική που αφορά την διαλεκτική « ψυχική αμφιφυλία / διαφορά των φύλων » και επερωτούν συνεπώς τις διεργασίες της συγκρότησης της ταυτότητας φύλου και της επιλογής σεξουαλικού αντικειμένου.

Στηριζόμενοι στο κλινικό υλικό κλινικών ερευνών που έχουμε πραγματοποιήσει τόσο με ζευγάρια γυναικών, όσο και με ζευγάρια ανδρών, θα προσπαθήσουμε να δείξουμε πώς η επιθυμία απόκτησης παιδιού συγκαλεί τις εγγραφές των σχέσεων των μελλόντων γονέων με τους δικούς τους γονείς, τις αναπαραστάσεις των ρόλων του πατέρα, της μητέρας, τις οπτικές τους για την μητρική λειτουργία και για την πατρική λειτουργία· όλα αυτά με υπόβαθρο την ενεργοποίηση της πρωταρχικής σκηνής και των παιδικών σεξουαλικών θεωριών. Θα προσπαθήσουμε έτσι να στηρίξουμε την υπόθεση σύμφωνα με την οποία, στα ομόφυλα ζευγάρια, οι αμφίφυλες ταυτίσεις κινητοποιούνται ιδιαίτερος χάρη στην προοπτική της γονεϊκότητας δεδομένου ότι οι αμφίφυλες φαντασιώσεις φαίνεται να κυκλοφορούν με μεγαλύτερη ελευθερία, καθότι αποδεσμευμένες από οποιαδήποτε ανατομική αναφορά ή κοινωνικά προκαθορισμένο έμφυλο ρόλο.

Πιο συγκεκριμένα, μέσω της ανάλυσης του λόγου λεσβιών γυναικών που έχουμε ήδη συναντήσει στο πλαίσιο της κλινικής έρευνας, μπορέσαμε να διαπιστώσουμε ότι η εμπλοκή τους στη διαδικασία μετάβασης στη γονεϊκότητα, τις φέρνει αντιμέτωπες με μια κοπιώδη ψυχική διεργασία προκειμένου να διατηρήσουν μια εσωτερική συγκρότηση απέναντι σε ενίοτε οξείες συγκρούσεις αναφορικά με την ταυτότητα και τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους. Το σχέδιο απόκτησης παιδιού και η προσφυγή σε έναν τρίτο δεν μπορούν παρά να προκαλέσουν σημαντικές αναδιευθετήσεις στην ψυχική οικονομία των δύο συντρόφων: φαίνεται, για παράδειγμα, ότι για τις γυναίκες που επέλεξαν να μην ζήσουν την μητρότητα στο σώμα τους, αποφεύγοντας ενδεχομένως τις πολύ ιδιαίτερες πτυχές του μητρικού θηλυκού που συνδέονται με την κατάσταση εγκυμοσύνης, η επιθυμία απόκτησης παιδιού μπορεί, παρόλα αυτά, να προωθήσει νέες ταυτισιακές δυνατότητες σε ότι αφορά τη θηλυκή παθητικότητα και τον ερωτογενή μαζοχισμό. Κάτι που μας οδήγησε να σκεφτούμε ότι, με την σπερματέγχυση από έναν δότη, οι αμφίφυλες ταυτίσεις των ομοφυλόφιλων γυναικών συναντούν τα όριά τους ως προς την αποδοχή του αρσενικού ενώ συνάμα διευρύνονται ως προς τη διάσταση του θηλυκού. Επιπλέον, και συχνά σε έναν δεύτερο χρόνο, με την γέννηση του παιδιού και την τριγωνοποίηση που εγκαθιδρύει, οι ρόλοι καθεμίας μπορούν να διαφοροποιηθούν και η αρσενική πτυχή να ανακτήσει την ευρωστία της στην άσκηση της πατρικής λειτουργίας και των ταυτίσεων που την υποβαστάζουν και που επιτρέπουν την άσκηση της λειτουργίας του τρίτου για το παιδί. Ως εκ τούτου, η ψυχική αμφιφυλία θα βρεθεί αντιμέτωπη με τα όριά της αλλά επίσης θα εκδιπλωθεί προς άλλες κατευθύνσεις, επιτρέποντας έτσι την επένδυση θηλυκών και αρσενικών, μητρικών και πατρικών θέσεων, με μια σημαντική ρευστότητα σε ορισμένες περιπτώσεις.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Biblarz, T., Stacey, D. 2010. "How does the gender of parents matter?" » *Journal of Marriage and Family*, 72 : 3-22.

Cournut, J. 1997. « Critique et éloge de la bisexualité. » In Fine A., Le Beuf D., Le Guen A., *Monographies de la revue française de psychanalyse*. Bisexualité, 3-47.

David, C. 1997. « Bisexualité psychique et bisexualité de comportement ». In *Monographies de la revue française de psychanalyse*. Bisexualité, ed. A. Fine, D. Le Beuf, A. Le Guen. Paris: PUF

Ehrensaft, D. 2010. « Quand parfois, pour faire un bébé, il faut être trois ou quatre, voire plus. L'attachement, l'individuation et l'identité dans les familles ayant eu recours à la procréation médicalement assistée », *Revue française de la psychanalyse*, vol. LXXIV, 1101 – 1123.

Ehrensaft, D. 2000. "Alternatives to the Stork: Fatherhood Fantasies in Donor Insemination Families", *Studies in Gender & Sexuality*, 1, 371-397.

Feld-Elzon, E. 2010. Homoparentalité – Bisexualité – Tiercéité. Impact du projet d'enfant et de l'IAD sur la bisexualité. *Rev. Belge Psychanalyse*, 56, 61-76.

Fogel G.I.,2006. « Riddles of masculinity : gender, bisexuality and thirdness.» *J. AmerPsychoanal. Assn.*, 54:1139-1163

Golse, B. 200. Le maternel et le féminin au regard de la bisexualité psychique, in Greiner G. (ed.). *Fonctions maternelle et paternelle*. Toulouse: Erès.

Naziri ,D. 2011. « Du droit à l'enfant au travail psychique de la parentalité : approche psychanalytique de la maternité lesbienne », *Cliniques Méditerranéennes*, 83, 109-124.

Naziri,D., Feld-Elzon, E. 2012. « Becoming a mother by AID within a Lesbian Couple: the Issue of the Third", *Psychoanalytic Quarterly*, 81, 683-711.